BÁO CÁO: SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM VÀ ĐẠO ĐỨC TRONG HỌC TẬP VÀ NGHIÊN CỨU

Họ và tên: Vũ Đức Trung

1. Nghiên cứu chính sách sử dụng AI trong học tập và nghiên cứu

Hiện nay, nhiều trường đại học tại Việt Nam đã bắt đầu ban hành các hướng dẫn về việc ứng dụng Trí tuệ nhân tạo (AI) như ChatGPT, Gemini vào môi trường học thuật. Điểm chung của các chính sách này bao gồm:

- **Khuyến khích sử dụng AI như một công cụ hỗ trợ:** Sinh viên được phép dùng AI để tìm kiếm tài liệu, gợi ý ý tưởng (brainstorming), dịch thuật, hoặc giải thích các khái niệm phức tạp.
- **Nghiêm cấm gian lận và đạo văn:** Việc sao chép nguyên văn sản phẩm của AI và nộp dưới tên mình bị coi là vi phạm liêm chính học thuật. Mọi sự hỗ trợ từ AI đều phải được trích dẫn và khai báo minh bạch.
- **Đề cao trách nhiệm cá nhân:** Sinh viên phải chịu trách nhiệm hoàn toàn về tính chính xác của thông tin do AI cung cấp, bởi AI có thể tạo ra các thông tin sai lệch (hallucination).

2. Thực hiện nhiệm vụ học tập với sự hỗ trợ của AI

Nhiệm vụ: Tổng hợp tài liệu và viết báo cáo giải thích về cấu trúc dữ liệu Segment Tree ứng dụng trong Lập trình thi đấu (Competitive Programming).

a) Ghi lại Prompt đã sử dụng:

"Hãy giải thích ngắn gọn nguyên lý hoạt động của cấu trúc dữ liệu Segment Tree. Cung cấp một đoạn code Java mẫu cơ bản để xây dựng (build) và truy vấn (query) tổng các phần tử trong một mảng."

b) Tóm tắt đầu ra của AI:

AI đã cung cấp một bài giải thích chia làm 3 phần: Khái niệm cơ bản (cây nhị phân, mỗi nút lưu thông tin của một đoạn), Độ phức tạp thời gian (O(N) cho build, O(logN) cho truy vấn/cập nhật), và một đoạn code Java mẫu sử dụng mảng 1 chiều để biểu diễn cây.

c) Đánh giá, chỉnh sửa và tích hợp:

- Đánh giá: Cấu trúc giải thích của AI rất rõ ràng và dễ hiểu. Đoạn code Java chạy đúng logic cơ bản.
- Chỉnh sửa: AI dùng cách đánh chỉ số từ 0 (0-indexed), tôi đã tự tinh chỉnh lại code sang hệ 1-indexed (đánh chỉ số từ 1) để phù hợp hơn với thói quen làm bài trên VNOI và Codeforces. Tôi cũng bổ sung thêm phần bình luận giải thích hàm `update` mà AI ban

đầu viết hơi sơ sài.
- Tích hợp: Tôi sử dụng phần giải thích lý thuyết của AI làm dàn ý cho bài luận của mình, sau đó tự viết lại bằng văn phong cá nhân và chèn đoạn code đã được tôi tối ưu hóa vào báo cáo.

d) Trích dẫn minh bạch:
"Một phần lý thuyết nền tảng và khung mã nguồn gốc trong tài liệu này được hỗ trợ tạo bởi mô hình AI Gemini (truy cập ngày 02/06/2026). Toàn bộ nội dung đã được người viết kiểm chứng, chỉnh sửa và tối ưu lại."

3. Phân tích các vấn đề đạo đức liên quan đến việc sử dụng AI

- Ranh giới giữa hỗ trợ hợp lý và gian lận học thuật: Sử dụng AI để tìm lỗi sai trong code (debug) hoặc giải thích công thức Toán/Vật lý là sự hỗ trợ chính đáng. Tuy nhiên, nếu dùng AI để sinh ra toàn bộ bài luận hoặc mã nguồn (source code) cho bài tập lớn (Major Assignment) mà không có sự đóng góp chất xám của bản thân thì đó là gian lận.

- Vấn đề về quyền sở hữu trí tuệ và trích dẫn: AI được huấn luyện trên khối lượng dữ liệu khổng lồ nhưng không trích dẫn nguồn gốc. Nếu sinh viên sử dụng trực tiếp kết quả này, họ có thể vô tình vi phạm bản quyền của các tác giả gốc. Do đó, việc khai báo "sử dụng AI" là yêu cầu đạo đức bắt buộc để bảo vệ tính toàn vẹn của tác phẩm.

- Tác động đến quá trình học tập và phát triển kỹ năng: Về mặt tích cực, AI như một gia sư 24/7 giúp đẩy nhanh tốc độ học hỏi các công nghệ mới (như JavaFX, Spring Boot). Về mặt tiêu cực, sự lạm dụng quá mức sẽ làm thui chột khả năng tư duy độc lập, suy luận logic và kỹ năng giải quyết vấn đề thực tế của sinh viên.

4. Bộ nguyên tắc cá nhân về sử dụng AI có trách nhiệm (6 nguyên tắc)

1. AI là trợ lý, không phải người làm thay: Luôn tự suy nghĩ và phác thảo hướng giải quyết trước khi tham vấn AI.
2. Luôn xác thực thông tin (Fact-check): Mọi dữ liệu, công thức toán học, hay hàm API do AI cung cấp đều phải được đối chiếu với tài liệu chính thống hoặc chạy thử nghiệm.
3. Trích dẫn minh bạch: Luôn ghi chú rõ ràng các phần nội dung có sự can thiệp và hỗ trợ từ AI trong mọi sản phẩm học thuật.
4. Không chia sẻ dữ liệu nhạy cảm: Không đưa thông tin cá nhân, mã nguồn nội bộ của dự án chưa công bố, hoặc đề thi bảo mật vào các câu lệnh (prompt) của AI.
5. Tự rèn luyện tư duy cốt lõi: Không dùng AI để giải các bài tập rèn luyện tư duy cơ bản (như các bài toán thuật toán nền tảng) nhằm bảo vệ năng lực giải quyết vấn đề của bản thân.
6. Tuân thủ tuyệt đối quy định của Giảng viên/Nhà trường: Nếu một bài kiểm tra quy định "Không sử dụng AI", nguyên tắc này phải được tuân thủ nghiêm ngặt.

5. Infographic minh họa "Sử dụng AI có trách nhiệm trong học thuật"

(Ghi chú: Sinh viên sử dụng phần mềm như Canva/Figma để thiết kế infographic dựa trên 6 nguyên tắc cá nhân ở phần 4 và đính kèm hình ảnh vào phần này trước khi nộp bài).